ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

Çukurova University

Journal of Faculty of Divinity

Cilt 10 Sayı 2 Temmuz-Aralık 2010

Zeyneb bint Cahş ve Hz. Peygamber ile Evliliği

Mustafa Necati BARIŞ*

***Atıf* / ©-** Barış, M.N. (2010). Zeyneb bint Cahş ve Hz. Peygamber ile Evliliği, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 10* (2), 177-192.

***Özet-**. Bu makalemizde Hz. Peygamber'in eşlerinden Zeyneb binti Cahş'ın hayat hikâyesini ve Hz. Peygamber ile yapmış olduğu evliliği anlatmaya çalıştık. Bu bağlamda O'nun hayatında büyük bir önemi bulunan Zeyd b. Hârise ile yapmış olduğu evliliğe de makalemizde yer verdik. Makalemizi yazarken ilk dönem kaynaklarda genel kabul görmüş rivâyetleri tarafsız bir şekilde kullanmaya gayret gösterdik.*

***Anahtar sözcükler**- Peygamber, Zeyneb, Evlilik*

§§§

Giriş

Zeyneb bint Cahş'ın Zeyd b. Hârise ve Hz. Peygamber ile yapmış olduğu evlilikler, oryantalistler tarafından İslâm'ı, Hz. Peygamber'i ve Müslümanları karalamak amacıyla kullanılan en önemli olaylardan birisidir. Bu karalama faaliyetleri sırasında ve özellikle bu olayın konu edildiği yazı, makale veya kitaplarda görülmektedir ki; bu çevreler iddialarını desteklemek için bizim ilk dönem kaynaklarımızı ve içindeki rivayetleri kullanmaktadırlar.[1] Biz de bu evliliğin açıklığa kavuşturulması amacıyla ilk dönem İslam Tarihi ve Tefsir kaynaklarından yararlanarak bu araştırmayı kaleme aldık.

* Ankara Üniversitesi SBE. doktora öğrencisi, e-posta: mnecatibaris@hotmail.com

1 Oryantalistlerin kullandıkları rivâyetler ve eleştirileri için bkz. Ateş, Ali Osman, "Hz. Peygamber'in Zeynep Bint Cahş İle Evlenmesi Hakkındaki Bazı Rivâyet ve Görüşlerin Değerlendirilmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, İzmir, 1992, sy. VII, s. 161-180; Çınar, Mahmut, "Hz. Peygamber'in Zeynep Bint Cahş İle Evliliği Etrafındaki Şüpheler", *Diyanet İlmi Dergi*, Ankara, 2007, c. XLIII, sy. I, s. 31-50

Bu konu hakkında yazılmış müstakil tez, makale ve kitaplar olmasına rağmen okuyucular görecektir ki biz bu araştırmayı kaleme alırken diğer araştırmalardan farklı olarak şu hususlara dikkat ettik:

1. Araştırmamız sırasında öncelikli olarak Zeyneb bint Cahş'ın hayatını daha çok ilk dönem İslam Tarihi kaynaklarından yararlanarak ve üzerinde en çok ittifak hâsıl olan rivâyetleri kullanarak yazmaya çalıştık. Bunun yanında az da olsa son dönemde kaleme alınan eserlere de, aktardıkları bilginin yahut rivâyetin önemine binâen, yer verdik.

2. Yine araştırmamız sırasında özellikle Zeyneb bint Cahş'ın yaptığı evlilikler hakkındaki rivâyetleri kaleme alırken ilk dönem İslam Tarihi kaynakları yanında ilk dönem Tefsir kaynaklarına da yer vermeye çalıştık. Çünkü Zeyneb bint Cahş'ın hem Zeyd b. Hârise ile hem de Hz. Peygamber ile yaptığı evlilikler hakkında âyetler nâzil olmuş ve bu âyetlerin tefsirini yapan müfessirler hem bu evlilikler hakkındaki rivâyetleri aktarmışlar hem de söz konusu âyetlerin tefsirini yapmışlardır.

3. Ayrıca araştırmamız sırasında oryantalistlerin Hz. Peygamber'i, İslâm'ı ve Müslümanlar'ı hangi sözlerle nasıl eleştirdiklerine yer vermedik. Çünkü bu konuda kaleme alınan birçok araştırmanın farkındaydık. Biz sadece en çok kabul gören rîvâyetlerin dilinden Zeyneb bint Cahş'ın hayatını ve yaptığı evlilikleri anlatmaya ve yorumlamaya çalıştık.

I- Zeyneb bint Cahş'ın Hz. Peygamber ile Evliliğinden Önceki Hayatı

Zeyd b. Hârise ve Hz. Peygamber ile yaptığı evliliklerine kadar, hayatı hakkında ilk dönem kaynaklarımız içerisinde fazla bir bilgi bulunmayan Zeyneb bint Cahş, yaptığı evliliklerle tarih sahnesinde çok önemli bir yere sahip olmuştur. Kaynaklarımızda O'nun evliliklerinden önceki hayat hikâyesi genellikle şu şekildedir:

A- Doğumundan Zeyd b. Hârise ile Evliliğine Kadar Zeyneb bint Cahş

Zeyneb bint Cahş'ın tam olarak künyesi şöyledir: Zeyneb bint Cahş[2] b. Riyâb (Riâb) b. Ya'mer b. Sabira b. Mürre b. Kebîr b. Ğanm b. Dûdân b. Esed b. Huzeyme[3] el-Esediyye.[4]

---

[2] İbn Sa'd, Muhammed, *Kitâbu't-Tabakâti'l-Kebîr*, thk. Eugen Wittwoch, I-IX, Leiden, 1917-1940, c. VIII, s. 71; el-Ya'kubî, Ahmed b. Ya'kûb b. Ca'fer b. Vehb , *Târîhu'l-Ya'kubî*, I-III, Necef, 1358, c. II, s. 68; el-Mizzî, Cemâlüddîn Ebü'l-Haccâc Yûsuf, *Tehzîbu'l-Kemâl fî Esmâi'r-Ricâl*, thk. Beşşâr Avvâd Ma'rûf, I-XXXV, Beyrut, 1985-1996, c. XXXV, s. 184; ez-Zehebî, Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Siyeru A'lâmi'n-Nubelâ*, thk. Şuayb el-Arnaûd, I-XXIII, Beyrut, 1986, c. II, s. 211; İbn Kesîr, Ebu'l-Fida İsmail, *Büyük İslam Tarihi (el-Bidâye ve'n-Nihâye)*, çev. Mehmet Keskin, I-XIV,

Zeyneb bint Cahş'ın annesi Hz. Peygamber'in halalarından [5] Umeyme bint Abdulmuttalib b. Hâşim b. Abdimenaf b. Kusay[6] olup ilk muhacirlerdendir.[7] Babası Esed kabilesinden Cahş b. Riyâb (Riâb),[8] erkek kardeşi ise Abdullah b. Cahş'tır.[9]

Nüveyrî ve İbn Kesîr'in rivâyetine göre Zeyneb bint Cahş'ın asıl adı "Berre"dir. Hz. Peygamber bu ismi "Zeyneb" olarak değiştirmiştir.[10] Bu değişikliğin Hz. Peygamber ile evliliğinden sonra gerçekleştiğine dair bir başka rivâyet de İbn Abdilberr, İbnü'l-Esîr ve İbn Hacer tarafından nakledilmektedir.[11] Künyesi ise Ümmü'l-Hakem[12] yahut Ümmü'l-Mesâkîn'dir.[13]

---

c. IV, s. 248; İbn Hacer, Ebu'l-Fadl Ahmed b. Ali el-Askalânî, *Kitâbu el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe*, I-VIII, Mısır, 1907, c. VIII, s. 92

3 İbn Sa'd, c. VIII, s. 71; Belâzurî, Ahmed b. Yahyâ b. Câbir , *Ensâbü'l-*Eşrâf, thk. Muhammed Hamidullah, I-XIII, Mısır, 1959, c. I, s. 433; Mizzî, c. XXXV, s. 184; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248

4 İbnü'l-Esîr, İzzeddîn Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed, *Üsdü'l-Ğâbe fî Ma'rifeti's-Sahâbe*, thk.ve tlk. Ali Muhammed Muavvid-Âdil Ahmed Abdü'l-Mevcûd, I-VII, Beyrut, 1996, c. VII, s. 126; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248; İbn Hacer, c. VIII, s. 92

5 Belâzurî, c. I, s. 433; İbnü'l-Esîr, *İslâm Tarihi (el-Kâmil fi't-Târîh Tercümesi)*, çev. M. Beşir Eryarsoy, I-XII, İstanbul, 1985, c. II, s. 166; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 126; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248; İbn Hacer, c. VIII, s. 92

6 İbn Sa'd, c. VIII, s. 71; Zehebî, c. II, s. 211; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248

7 Zehebî, c. II, s. 211

8 İbn Sa'd, c. VIII, s. 71; Belâzurî, c. I, s. 433-434; Ya'kubî, c. II, s. 68; Zehebî, c. II, s. 211; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248

9 İbn İshak, Muhammed, *Siyer*, thk. Muhammed Hamidullah, çev. Sezai Özel, İstanbul, 1988, s. 321; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 126; İbn Hacer, c. VIII, s. 93

10 en-Nüveyrî, Şihâbüddîn Ahmed b. Abdülvehhâb, *Nihâyetü'l-Ereb fî Fünûni'l-Edeb*, thk. Müfîd Kumeyha, I-XXXIII, Beyrut, 2004, c. XVIII, s. 119; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 252

11 İbn Abdilberr, İbn Ömer Yûsuf b. Abdullah b. Muhammed, *el-İstîâb fî Ma'rifeti'l-*Ashâb, thk. Ali Muhammed Becâvî, I-IV, Beyrut, 1992, c. IV, s. 1849; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 127; İbn Hacer, c. VIII, s. 93

12 İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 126; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 252

13 Zehebî, II, 217

İbn Sa'd, Zehebî ve İbn Hacer'in, Zeyneb b. Cahş'ın Hz. Peygamber ile hicretin 5. yılında 35 yaşında iken evlendiği rivâyetini esas alacak olursak, Zeyneb bint Cahş Mekke'de yaklaşık olarak 592 yılında dünyaya gelmiştir.[14]

Zeyneb bint Cahş'ın Müslümanlığı tam olarak ne zaman kabul ettiği ile ilgili fazla bir bilgi bulunmamakla birlikte Hz. Peygamber'in İslâm'ı açıkça anlatmaya başlamasıyla imanı kalbinde hissettiği ilk Müslümanlardan olduğu bilgisini ilk dönem kaynaklarda bulamasak da Perihan Demir yüksek lisans tezinde belirtmektedir.[15] Kureyşli müşrikler, Hz. Peygamber'in İslâm'ı tebliğe başlamasıyla birlikte Müslümanlara uyguladıkları baskı ve şiddeti arttırmışlardır. Hz. Peygamber de Müslümanların Medine'ye hicret etmesine izin vermiştir. İşte bu izinle aralarında Zeyneb bint Cahş ve ailesinin de bulunduğu Müslümanlar Medine'ye hicret etmişlerdir. Zeyneb bint Cahş bu hicretiyle ilk muhacirler arasında yer almıştır.[16]

B- Zeyd b. Hârise ile Evliliği

İlk dönem kaynaklarımızda Zeyneb bint Cahş'ın Zeyd b. Hârise'den önce evlenip evlenmediği hususunda fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Son dönemde kaleme alınan eserlerde ise 35 yaşına kadar bekâr yaşadığı[17], dul bir hanım olduğu[18], mağrur ve sinirli bir hanım olduğu için Zeyd'den önceki kocasından boşandığını zikredilmektedir.[19] Zeyd b. Hârise ise Zeyneb bint Cahş'tan önce, kendinden yaşlı siyahî bir köle olan Ümmü Eymen ile Hz. Peygamber tarafından evlendirilmiş ve bu evlilikten Üsâme b. Zeyd dünyaya gelmiştir.[20] Kanaatimizce Zeyneb bint Cahş, Zeyd b. Hârise'den önce herhangi bir evlilik yapmış olsaydı mutlaka kaynaklar bu evlilikten bahsederdi. Böyle bir bilginin bulunmaması onun ilk evliliğini Zeyd b. Hârise ile yaptığını göstermektedir.

---

14 İbn Sa'd, c. VIII, s. 81; Zehebî, c. II, s. 216; İbn Hacer, c. VIII, s. 93; Ayrıca bkz. Çağatay, Neşet, "Zeyneb bint Cahş", *İslam Ansiklopedisi*, c. XIII, s. 553

15 Demir, Perihan, "Zeyneb bint Cahş'ın Hayatı ve Rivâyetleri Üzerine Bir İnceleme", Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003, s. 7

16 İbn Sa'd, c. VIII, s. 71; İbnü'l-Cevzî, Ebu'l-Ferec Abdurrâhmân b. Ali b. Muhammed, *el-Muntazam fî Târîhi'l-Mülûki ve'l-Ümem*, XIX, Beyrut, 1992, c. III, s. 225; Zehebî , c. II, s. 211

17 Hamidullah, Muhammed, *İslâm Peygamberi (Hayatı ve Faaliyeti)*, I-II, Ankara, 2003, c. II, s. 681

18 Demir, s. 8

19 Şiblî, Mevlânâ Nûmanî, *Asr-ı Saadet (İslâm Tarihi)*, I-V, İstanbul, 1974, c. III, s. 305

20 İbn Abdilberr, II, 546; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. II, s. 352

Zeyneb bint Cahş'ın Zeyd b. Hârise ile evliliği kolay gerçekleşmemiştir. Zeyneb, Kureyş'in soylu ve asil hanımlarından birisidir. Zeyd b. Hârise ise azatlı bir köledir. Hz. Peygamber Zeyd'i Zeyneb ile evlendirmek istediği zaman hem Zeyneb hem de ailesi, bu evliliğe Zeyneb'in hür ve soylu bir aileye mensup olmasından dolayı, karşı çıkmışlardır. Çünkü Araplardaki yaygın bir geleneğe göre azat dahi edilseler kölelerle Eşrâfın kızları evlenememektedir. Hem bu geleneği yıkmak için hem de Zeyneb'in bu evliliğe razı olması için şu âyet nâzil olmuştur: *"Allah ve Resûlü bir işi emrettiğinde, hiçbir inanmış erkek ve kadının o işte tercih hakkı yoktur. Kim, Allah'ın ve Resûlünün emrine aykırı hareket ederse, kesinlikle apaçık bir sapıklığa düşmüş olur."*[21] Bu âyet üzerine Zeyneb bint Cahş istemeye istemeye de olsa bu evliliğe razı olmuştur.[22] Zeyd b. Hârise, evlenirken mehir olarak O'na 10 dinar, 60 dirhem, bir başörtüsü, bir yorgan, bir zırh, 50 ölçek buğday ve 10 ölçek hurma vermiştir.[23] Bu evlilik hicretten sonra gerçekleşmiş olup yaklaşık bir sene kadar devam etmiş ve daha sonra da bu çift boşanmıştır.[24]

Kaynaklarımızda bu çiftin boşanmasıyla ilgili birçok rivâyet yer almaktadır. Hatta ilk dönem İslâm Tarihi kaynaklarımızda yer alan ve oryantalistlerin de Hz. Peygamber'i aşağılamak için kullandıkları şu rivâyet çok ilginçtir: Hz. Peygamber, Zeyneb bint Cahş'ı Zeyd b. Hârise ile evli iken görmüş, Zeyneb hoşuna gitmiş ve ona karşı içinde bir sevgi beslemeye başlamıştır. Hatta Hz. Peygamber Zeyneb'i gördüğü anda, "Kalpleri döndüren Allah, noksan sıfatlardan münezzehtir" demiştir. Zeyneb bint Cahş bu sözü işitmiş ve Zeyd'e söylemiştir. Bunun üzerine Zeyd de Zeyneb'i boşamak istemiştir. Fakat Hz. Peygamber Zeyd'e, " Eşini yanında tut, Allah'tan kork", demiştir. Neticede Zeyd hanımını boşamış, sonrasında Ahzâb sûresi 37. âyet nâzil olmuş ve bu olayı gizlediğinden dolayı Allah Teâla Hz. Peygamber'i azarlamıştır.[25]

---

21 Ahzâb, 33/36

22 et-Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr, *Taberî Tefsîri*, trc. Hasan Karakaya-Kerim Aytekin, I-IX, İstanbul, 1996, c. VI, s. 497-498; er-Râzî, Fahruddîn, *Tefsîr-i Kebîr Mefâtihu'l-Gayb*, trc. Heyet, I-XXIII, Ankara, 1994, c. XVIII, s. 263; İbn Kesîr, *Hadislerle Kur'ân-ı Kerîm'in Tefsiri*, çev. Bekir Karlığa-Bedrettin Çetiner, I-XVI, İstanbul, 1991, c. XII, s. 6540

23 İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248-249

24 Taberî, *Tefsîr*, c. VI, s. 499; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 249

25 Rivâyetin daha geniş ve değişik versiyonları için bkz. İbn İshak, s. 321-322; İbn Sa'd, c. VIII, s. 71-72; et-Taberî, *Târîhu't-Taberî*, thk. Muhammed Ebu'l-Fadl İbrahim, I-XI, Kahire, 1977-1988, c. II, s. 562-564; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târîh*, c. II, s. 166

Burada öncelikli olarak Ahzâb Sûresi 37. âyetin meâlini vermek ve bu olayın iç yüzünü ortaya çıkarmak isabetli olacaktır. Âyetin meâli şöyledir: *"Bir zaman, Allah'ın kendisine lütufta bulunduğu, senin de lütufkâr davrandığın kişiye, 'Eşinle evlilik bağını koru, Allah'tan kork!' demiştin. Bunu derken Allah'ın ileride açıklayacağı bir şeyi içinde saklıyordun; öncelikle çekinmen gereken Allah olduğu halde, sen halktan çekiniyordun. Zeyd onunla beraber olduktan sonra, mü'minlere evlatlıklarının –kendileriyle beraber olup ayrıldıkları- eşleriyle evlenmeleri hususunda bir sıkıntı gelmesin diye seni o kadınla evlendirdik. Allah'ın emri elbette yerine getirilecektir."*

Bu âyet hakkındaki müfessirlerin yorumları ve sahih tarihî rivâyetler göz önüne alındığında olayın gerçek hikâyesi şöyledir: Zeyneb bint Cahş, Hz. Peygamber ile evlenmeyi arzu etmiş ve mehir bile istemeksizin onun eşi olmayı teklif etmiştir. Yakın akraba oldukları için örtünme emri gelmeden önce Hz. Peygamber Zeyneb'i sık sık görmüş ve her yönüyle tanımış, güzel bir kadın olmasına rağmen bu teklifi kabul etmemiştir. Aradan zaman geçmiş, köleliğin ortadan kaldırılmasıyla ilgili sosyal değişimin perçinlenmesine sıra gelmiştir. Bu uygulama için uygun bir örnek olarak Zeyneb, fazla istekli olmamakla beraber, Hz. Peygamber'in emir ve tavsiyelerine uymuş, köle olarak Hz. Peygamber'e verilen ve daha sonra Hz. Peygamber'in azat ettiği Zeyd ile evlenmiştir. Bu evlilik bir yıldan fazla sürmüştür. Sosyal değerler ve örfe dayalı duygular kısa zamanda değişmediği için Zeyneb eşini küçük görmekte, ona karşı sert ve kırıcı davranmaktadır. Zeyd'in de aklından onu boşamak geçmekte, fakat kendilerini Hz. Peygamber evlendirdiği için bunu yapamamaktadır. Bu olayların vuku bulduğu sırada Allah Teâlâ peygamberine, Zeyneb'in boşanacağını ve kendisinin eşi olacağını bildirmiştir. Çok geçmeden Zeyd, boşama niyetini açmak üzere Hz. Peygamber'e gelmiş, Zeyneb'den dert yanmış ve O'ndan boşanma isteğini açıklamıştır. Hz. Peygamber, özel bilgisine göre değil, genel, objektif hukuk ve ahlak kurallarına göre davranarak, bu arada halkın, özellikle münâfıkların, "evlâtlığın boşadığı eş ile evlenme" konusunu kötüye kullanıp dedikodu yapmalarından da çekinerek Zeyd'e, eşinden boşanmamasını tavsiye etmiştir. Buna rağmen Zeyd eşinden boşanmıştır. Dul kalan Zeyneb, önemli bir inkılâbın yerleşmesinde fedakârca rol aldığı için ödüllendirilmeyi hak etmiştir. Allah O'na dünyada bu ödülü, peygamber eşi olma şerefine nâil kılarak vermiştir. Allah Teâlâ emrini peygamberine bildirmiş, O da emri yerine getirmiştir.

Yine âyetin meâlinde geçen "saklama" ve "çekinme" tabirlerinin mâkul açıklaması da şudur: Evlendikten bir müddet sonra Zeyneb'in eşinden boşanacağı ve Hz. Peygamber'in eşi olacağı bilgisi, Allah'ın peygamberine verdiği bir bilgidir ve nasıl olsa zamanı gelince açıkla-

nacaktır. Hz. Peygamber'in bu bilgiyi önceden açıklamasının birçok sakıncası da vardır. Bu sebeple *"Allah'ın ileride açıklayacağı bir şeyi gizliyordun"* cümlesi bir kınama değil vâkıanın ifadesidir. *"Öncelikle çekinmen gereken Allah olduğu halde, sen halktan çekiniyordun"* cümlesi de iki anlama gelebilir: 1- "Sen Allah'tan çok halktan çekiniyorsun."; 2- "Kendisinden çekinilecek olan Allah'tır; O evlenmeni emrettiğine göre halk istediğini söylesin, onlardan çekinmene gerek yoktur." Birinci mâna Hz. Peygamber için söz konusu olamaz; çünkü O bütün yapıp ettikleriyle yalnız Allah'tan korktuğunu ve O'na itaat ettiğini ispat etmiştir. İslâm'a inansın inanmasın hiçbir kimse O'nun, halkı memnun etmek için Hakk'ın emrine aykırı davrandığını söyleyemez. Geriye muteber ve tutarlı mâna olarak ikincisi kalmaktadır. Zaten sûrenin başında, hem Hz. Peygamber hem de mü'minler, münâfıkların yapacakları dedikodular ve oynayacakları oyunlar karşısında uyarılmışlar, bunlara hazırlanmışlardır. *"Öncelikle çekinmen gereken Allah olduğu halde, sen halktan çekiniyordun"* cümlesi de aynı mahiyette uyarı hatta teselliden ibarettir.[26]

II- Zeyneb bint Cahş'ın Hz. Peygamber ile Evliliği

Hz. Peygamber ile Zeyneb bint Cahş'ın evliliğinin ne zaman gerçekleştiği konusunda farklı rivâyetler bulunmaktadır. Bu evliliğin hicretin 3.[27], 4.[28], 5. yılları arasında gerçekleşmiş olabileceği çeşitli kaynaklarda ifade edilmektedir.

Söz konusu evliliğin hicretin 5. yılında söyleyenler çoğunluktadır.[29] Hatta İbn Kesir hicrî 5. yıl rivâyetinin daha meşhur olduğunu belirtmektedir.[30] Bu evlilik gerçekleştiğinde Zeyneb bint Cahş 35 yaşındadır.[31]

---

26 *Kur'an Yolu (Türkçe Meal ve Tefsir)*, haz. Heyet, I-V, D.İ.B. Yayınları, Ankara, 2006, c. IV, s. 385-388; Daha geniş bilgi için bkz. Taberî, *Tefsîr*, c. VI, s. 498-499; Râzî, c. XVIII, s. 264-265; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248-250; es-Sâbûnî, Muhammed Ali, *Safvetü't-Tefâsîr*, trc. ve thrc. Sadreddin Gümüş-Nedim Yılmaz, I-VII, İstanbul, 1990, c. V, s. 90-92

27 İbn Abdilberr, c. IV, s. 1849; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 126; Mizzî, c. XXXV, s. 184; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248; İbn Hacer, c. VIII, s. 92

28 İbnü'l-Cevzî, c. IV, s. 300; Nüveyrî, c. XVIII, s. 119

29 İbn Sa'd, c. VIII, s. 81; Taberî, *Târîh*, c. II, s. 562; İbn Abdilberr, c. IV, s. 1849; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târîh*, c. II, s. 166; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 126; Zehebî, c. II, s. 217; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248; İbn Hacer, c. VIII, s. 92

30 İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 248

31 İbn Sa'd, c. VIII, s. 81; Nüveyrî, c. XVIII, s. 119; Zehebî, c. II, s. 216; İbn Hacer, c. VIII, s. 93;

Hz. Peygamber Zeyneb bint Cahş ile evlendikten hemen sonra münâfıklar "Muhammed büyük bir haram işledi ve oğlunun karısıyla evlendi" diye dedikodu çıkarmışlardır. Bu dedikodunun cevabını da Allah Teâlâ Ahzâb Sûresi 40. âyeti göndererk şöyle cevaplamıştır: *"Muhammed içinizden hiçbir erkeğin babası değildir, fakat O Allah'ın elçisidir ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi bilmektedir."*[32]

Hz. Peygamber'in Zeyneb bint Cahş ile nasıl evlendiği konusunda iki rivâyet öne çıkmaktadır. Bu rivâyetlerden birincisi şöyledir: Zeyneb bint Cahş Zeyd b. Hârise'den boşandıktan sonra bir gün Hz. Peygamber Hz. Aişe ile birlikte otururken Ahzâb Sûresi 37. âyet nâzil olmuş ve Hz. Peygamber de, "Zeyneb'in yanına gidip, kim müjdeler? Yüce Allah beni Onunla evlendirdi" demiş ve bunun üzerine Hz. Peygamber'in hizmetçisi Selma bu haberi Zeyneb'e götürmüş ve Zeyneb de ona gümüş ayak bileziklerini hediye etmiştir. Daha sonra Hz. Peygamber de onunla evlenmiştir.[33] Hatta bu rivâyetin farklı bir şeklinde Zeyneb'in Hz. Peygamber'le nikâhlandığı haberini alınca secdeye kapandığı haber verilmektedir.[34]

İkinci rivâyet ise şöyledir: Zeyneb'in iddet süresi bittikten sonra, Hz. Peygamber Zeyd b. Hârise'yi, Zeyneb'i kendisine istemek üzere O'na göndermiştir. Zeyd de Hz. Peygamber'in bu emrini yerini getirmek üzere Zeyneb'i ziyarete gitmiştir. Zeyd eve geldiği sırada Zeyneb hamur yoğurmaktadır. Zeyd o anı anlatırken şöyle demiştir: "Onu görünce içim kabardı öyle ki ona bakamayacak duruma geldim. Hz. Peygamber'in Ona talip olduğunu kendisine söyleyemedim. Sırtımı ona döndüm ve geriye dönerek, 'Ey Zeyneb, sana müjdeler olsun. Allah Resûlü seni kendisine istememe için beni sana gönderdi' dedim. Zeyneb de, 'Azîz ve Celîl olan Rabbim bana emretmedikçe ben bir şey yapmam' dedi. Sonra kalkıp namazgâhına gitti." Cereyan eden bu olay üzerine Ahzâb sûresi 37. âyet nâzil olmuştur. Bundan sonra da Resûlullah herhangi bir merasim olmaksızın Zeyneb ile evlilik hayatına başlamıştır.[35] Hatta İbn Sa'd buna ilâveten Zeyneb'in bu haberi alınca secdeye kapanıp 2 ay oruç tutmayı adadığını dahi söylemektedir.[36]

---

32 İbn Abdilberr, c. IV, s. 1849-1850; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 127; Nüveyrî, c. XVIII, s. 119

33 İbn Sa'd, c. VIII, s. 72; Taberî, *Târîh*, c. II, s. 563; İbnü'l-Cevzî, c. III, s. 226

34 İbn Sa'd, c. VIII, s. 72

35 İbn Sa'd, c. VIII, s. 73; İbn Abdilberr, c. IV, s. 1851; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 250; İbn Kesîr, *Tefsir*, c. XII, s. 6545; Bu rivâyetin farklı bir şekli için ayrıca bkz. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 126; Nüveyrî, c. XVIII, s. 119; Zehebî, c. II, s. 217

36 İbn Sa'd, c. VIII, s. 72

Bizce realiteye daha uygun olan ilk rivâyetten ve Ahzâb Sûresi 37. âyetten anlaşıldığı gibi Hz. Peygamber Zeyneb bint Cahş ile velîsiz, mehirsiz, akitsiz ve beşerden bir şâhit olmaksızın Allah katında nikâhlanmıştır.[37] Zeyneb bint Cahş da bu durumla şöyle diyerek övünmüştür: "Sizi aileleriniz evlendirdi. Beni ise yedi kat göğün üstündeki Allah Teâla evlendirdi."[38] Zeyneb bint Cahş'dan buna benzer daha başka sözler de kaynaklarda rivâyet edilmektedir.[39]

Hz. Peygamber Zeyneb ile evlendiğinde et ve ekmekten oluşan bir düğün ziyafeti vermiştir.[40] Bu düğün ziyafetiyle ilgili Enes b. Mâlik şunları nakletmektedir: Düğün günü yemeğe çağırılanlar gruplar halinde gelip yemeklerini yemekte ve sonra düğün evinden ayrılmaktadırlar. Daha sonra başka bir grup daha gelmekte ve onlar da yemeklerini yedikten sonra oradan ayrılmaktadır. Davetliler dağılmalarına rağmen aralarından bir grup evde konuşmaya dalıp düğün evinden ayrılmamaktadır. Bunun üzerine Hz. Peygamber oradan kalkıp hanımlarının odalarına teker teker uğramış ve her birinin halini hatrını sormuştur. Hanımları da Hz. Peygamber'e yeni eşini nasıl bulduğunu sormuşlar ve Allah Teâla'nın mübarek kılmasını söylemişlerdir. Hz. Peygamber tekrar dönüp geldiğinde o grup hâlâ oturmaktadır. Hz. Peygamber onlara bir şey söylemeden Hz. Aişe'nin odasına gider gibi yapmış ve insanlar durumu anlayıp oradan ayrılmışlardır. Hz. Peygamber de tekrar dönerek Zeyneb bint Cahş'ın odasına doğru yönelmiş ve bu sırada Hicâb Âyeti olarak bilinen ve günümüz insanına da örnek olabilecek önemli bir ahlâkî prensip getiren Ahzâb Sûresi 53. âyet nâzil olmuştur.[41] Âyetin meâli şöyledir: *"Ey iman edenler! Peygamberin evine izin verilmediği vakit asla girmeyin. Yemeğe çağrıldığınızda ise erkenden gidip de yemeğin hazırlanmasını beklemeyin. Yemeğinizi yiyince de hemen dağılın, söze dalıp oturmayın. Bu davranışınız Peygamberi rahatsız ediyor, size söylemeye utanıyor, oysa Allah hak olanı açıklamaktan çekinmez. Peygamber hanımlarından bir şey istediğinizde, onlar perde arkasında iken isteyin; bu, sizin kalplerinizin de onların kalp-*

---

37 Belâzurî, c. I, s. 434; İbn Kesîr, *Tefsir*, c. XII, s. 6545

38 İbn Sa'd, c. VIII, s. 73; İbn Abdilberr, c. IV, s. 1850; İbn Kesîr, *Tefsir*, c. XII, s. 6546

39 Daha geniş bilgi için bkz. İbn Sa'd, c. VIII, s. 72-73; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târîh*, c. II, s. 166, 284; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 127; Zehebî, c. II, s. 211-212; İbn Kesîr, *Tefsir*, c. XII, s. 6546; İbn Hacer, c. VIII, s. 92-93

40 İbn Sa'd, c. VIII, s. 74-75; İbn Abdilberr, c. IV, s. 1849; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 250; İbn Kesîr, *Tefsir*, c. XII, s. 6545

41 Bu rivâyet ve benzeri rivâyetler için bkz. İbn Sa'd, c. VIII, s. 73-76; Taberî, *Tefsîr*, c. VI, s. 512-514; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 250-252; İbn Kesîr, *Tefsir*, c. XII, s. 6545

lerinin de temiz kalması için en uygundur. Allah'ın Resûlünü üzmeye hakkınız yoktur, kendisinden sonra ebedî olarak eşlerini de nikâhlayamazsınız. Sizin bunu yapmanız Allah katında büyük bir günahtır."

C- Zeyneb bint Cahş'ın Vefatı

Zeyneb bint Cahş, Hz. Ömer'in hilâfeti zamanında[42] hicretin 20. yılında[43] 50[44] veya 53 yaşında[45] vefat etmiştir. Rivâyetlerden de anlaşıldığı gibi Zeyneb bint Cahş'ın vefat ettiği yaşla ilgili farklı bilgiler bulunmaktadır. Hz. Zeyneb'in hicretten 30 yıl önce doğduğu, hicretin 5. yılında 35 yaşında iken Hz. Peygamber ile evlendiği ve hicretin 20. yılında vefat ettiği görüşü ağırlık kazandığına göre 50 yaşında ebediyete intikal etmiş olması kuvvetle muhtemeldir.

Hz. Peygamberin vefatından sonra ilk vefat eden eşi Zeyneb bint Cahş'tır.[46] Öyle ki, Hz. Peygamber bu durumu daha hayatta iken eşlerine ifade etmiş, fakat onlar bu sözlerden kimi kastettiğini ancak Hz. Zeyneb vefat edince anlamışlardır. Konuyla ilgili olarak Hz. Aişe'den nakledilen hadis şöyledir: "Bana en çabuk ulaşacak olanınız eli en uzun olanınızdır."[47] Hatta Hz. Aişe, Hz. Peygamberin bu sözü üzerine orada bulunan eşlerinin bir araya gelerek ellerini duvara uzattıklarını, fakat kimin elinin daha uzun olduğunu anlayamadıklarını,[48] ancak Hz. Zeyneb vefat edince Hz. Peygamberin "el uzunluğu" ile "sadaka"yı kastettiğini anladıklarını söylemektedir.[49]

---

42 İbn Sa'd, c. VIII, s. 78; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târîh*, c. II, s. 284; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 253

43 İbn Sa'd, c. VIII, s. 81; Belâzurî, c. I, s. 436; İbn Abdilberr, c. IV, s. 1852; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târîh*, c. II, s. 520; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 128; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 253; İbn Hacer, c. VIII, s. 93

44 İbn Hacer, c. VIII, s. 93

45 İbn Sa'd, c. VIII, s. 82; İbnü'l-Cevzî, c. IV, s. 301; İbn Hacer, c. VIII, s. 93

46 İbn Sa'd, c. VIII, s. 78; Belâzurî, c. I, s. 435; İbn Abdilberr, c. IV, s. 1850; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târîh*, c. II, s. 284; İbn Hacer, c. VIII, s. 93

47 İbn Sa'd, c. VIII, s. 76; Belâzurî, c. I, s. 435; İbn Abdilberr, c. IV, s. 1850-1851; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII s. 127; Zehebî, c. II, s. 216; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 253; İbn Hacer, c. VIII, s. 93; İbn Sa'd eserinde bu hadisin benzeri versiyonlarını da nakletmektedir: İbn Sa'd, c. VIII, s. 76-77

48 İbn Sa'd, c. VIII, s. 77; Zehebî, c. II, s. 216; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 253; İbn Hacer, c. VIII, s. 93

49 İbn Sa'd, c. VIII, s. 77; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 128; Zehebî, c. II, s. 216; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 253; İbn Hacer, c. VIII, s. 93

Hz. Peygamber günün birinde Zeyneb bint Cahş için Hz. Ömer'e, "Zeyneb bint Cahş evvâhedir" demiştir. Bu sırada yanlarında bulunan birisi, "Yâ Resûlallah evvâhe nedir?" diye sorunca Hz. Peygamber, "Evvahe, mütevazi bir şekilde kendini Allah'a adayandır. Gerçekten Hz. İbrahim de ağır başlı, hassas ruhlu ve kendini Allah'a vermiş biriydi" demiştir.[50]

İnfak ve ibadete düşkünlüğüyle tanınan Zeyneb bint Cahş'ın kaynaklarda yer alan bilgiler ışığında bir vasiyeti bilinmektedir. Bu vasiyeti ise cenazesinin taşınma şekliyle ilgilidir ki; kendisi Hz. Peygamberin yatağı üzerine konularak taşınmayı yani Hz. Peygamberin yatağının kendisine tabut yapılmasını vasiyet etmiştir.[51] Bu vasiyeti yerine getirilen Hz. Zeyneb, kendisine tabut yapılan ilk kadındır.[52]

Hz. Zeyneb, vefatı yaklaşınca yanındakilere şöyle demiştir: "Ben kefenimi hazırladım. Eğer Ömer bana kefen gönderirse ikisinden birini sadaka verin."[53] Hz. Zeyneb ömrünün sonuna kadar cömertliğini devam ettirmiştir. Vefat ettiği zaman da geriye bir tek evinden başka hiçbir şeyi kalmamıştır. Bu ev de Velîd b. Abdülmelik tarafından akrabalarına 50.000 dirhem verilerek satın alınmış ve yerine bir cami yaptırılmıştır.[54] Ayrıca Hz.Ömer, Zeyneb bint Cahş'a 12.000 dirhem maaş bağlamıştır. O ise bu maaşı akrabalarına, yetimlere ve ihtiyaç sahiplerine sadaka olarak dağıtmış, sonra da şöyle dua etmiştir: "Allah'ım! bundan sonra Ömer'in maaşı bana gelmesin."[55]

Vefat ettiğinde Zeyneb bint Cahş'ın cenazesi Hz. Peygamber'in diğer eşleri tarafından yıkanmış,[56] cenaze namazı ise Hz. Ömer tarafından dört tekbirle[57] kıldırılmış[58] ve

---

50 Belâzurî, c. I, s. 433; İbn Abdilberr, c. IV, s. 1852; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 128; Nüveyrî, c. XVIII, s. 119; Zehebî, c. II, s. 217

51 İbn Sa'd, c. VIII, s. 77; Belâzurî, c. I, s. 436

52 Belâzurî, c. I, s. 436; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 128; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 253

53 Belâzurî, c. I, s. 435; İbn Hacer, c. VIII, s. 93

54 İbn Sa'd, c. VIII, s. 81; Zehebî, II, 218

55 Belâzurî, *Fütûhu'l-Büldân*, çev. Mustafa Fayda, Ankara, 2002, s. 663; İbn Sa'd, c. VIII, s. 77-78; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 128; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. VII, s. 174; İbn Hacer, c. VIII, s. 93

56 Belâzurî, *Ensâb*, c. I, s. 436

57 Cenaze namazının dört tekbirle sınırlandırılması ilk defa Hz. Ömer'in hilâfeti sırasında hayata geçirilmiştir. Çünkü ashab arasında cenaze namazının tekbir sayısı ile ilgili bir anlaşmazlık bulunmaktadır ve bu anlaşmazlık da istişare sonucunda Hz. Ömer tarafından çözüme kavuşmuştur. Daha geniş bilgi için bkz. Belâzurî, *Ensâb*, c. I, s. 436; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târîh*, c.III s.65 es-

Cennetü'l-Bâkî' mezarlığına defnedilmiştir.[59] Hz. Zeyneb defnedileceği sırada Hz. Ömer, Hz. Peygamberin hanımlarına onu kimin kabre koyabileceğini sormuştur. Hz. Peygamberin hanımları da : "Sağlığında kim onun yanına serbest girip çıkıyorsa onun koyması daha iyidir." demişlerdir.[60] Daha sonra Hz. Ömer'in emriyle Hz. Zeyneb'in cenazesini defnetme işini şu kişiler gerçekleştirmişlerdir: Muhammed b. Abdullah b. Cahş, Üsame b. Zeyd, Abdullah b. Ebî Ahmed b. Cahş[61] ve Muhammed b. Talha b. Ubeydullah.[62]

Hz. Aişe Hz. Zeyneb'in vefatından dolayı çok üzülmüş ve onun hakkında şunları söylemiştir: "O saadetli ve iyi hanım aramızdan gitti, yetimler ve dullar hâmîsiz kaldılar."[63], "Din hususunda Zeynep bint Cahş'tan daha hayırlı, Allah'a karşı takvalı, sözü doğru, akrabalık bağlarını gözeten, emanete çok riayet eden ve sadaka veren başka bir kadını asla görmedim."[64]

Suyûtî, Celâlüddîn eş-Şâfiî, *Tarihu'l-Hulefa*, Beyrut, 1974, s.128; Şiblî, Numanî, *Bütün Yönleriyle Hz.Ömer ve Devlet İdaresi*, çev. Talip Yaşar, I-II, İstanbul, 1980, c.II s.319-320

58 İbn Sa'd, c. VIII, s. 79-80; Belâzurî, *Ensâb*, c. I, s. 436; İbn Abdilberr, c. IV, s. 1850; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 128; Zehebî, c. II, s. 212; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 253

59 Belâzurî, *Ensâb*, c. I, s. 436; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 128; Nüveyrî, c. XVIII, s. 120; İbn Kesîr, *Bidâye*, c. IV, s. 253

60 İbn Sa'd, c. VIII, s. 78-79

61 İbn Sa'd, c. VIII, s. 81; Belâzurî, *Ensâb*, c. I, s. 436; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 128

62 İbn Sa'd, c. VIII, s. 81; Belâzurî, *Ensâb*, c. I, s. 436

63 İbn Sa'd, c. VIII, s. 81; Belâzurî, *Ensâb*, c. I, s. 435

64 İbn Kesîr, *Bidâye*, c. VII, s. 174; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, c. VII, s. 128

Sonuç

Hz. Peygamber'in halasının kızı olması yanında asâleti ve dindarlığıyla da tanınan Zeyneb bint Cahş milâdi 592 yılında Mekke'de doğmuş ve 642 yılında Medine'de vefat etmiştir.

Hayat hikâyesi hakkında ilk dönem kaynaklarımızda fazla ayrıntılı bilgi bulunmayan Zeyneb bint Cahş yaptığı evliliklerle tarih sahnesinde ve Hz. Peygamber'in eşleri arasında önemli bir yer sahip olmuştur.

İlk evliliğini Zeyd b. Hârise ile tamamen Allah Teâlâ'nın ve Hz. Peygamber'in emri doğrultusunda yapmış, mutlu olamadığı için bir sene civarında devam eden bu evlilik sona ermiştir. Aslında önemli olan bu evliliğin nasıl başlayıp nasıl bittiğinden ziyade dînî ve tarihî değeridir. Bu evlilikle o günkü toplumda oluşan "âzâd edilmiş de olsa bir köle hür ve soylu bir kadınla evlenemez" düşüncesi ortadan kaldırılmıştır.

İkinci evliliğini de Hz. Peygamber ile yapan Hz. Zeyneb, yaptığı bu evlilikle hem kırılan gururu ve itibarı kendine iade edilmiş oluyordu hem de dînî ve tarihî çok önemli olan bir evliliğe imza atıyordu. Bu evlilik sayesinde de câhiliye Arapları arasında yaygın olan "evlatlık insanın öz evladı hükmündedir bu yüzden evlatlığın boşadığı hanımla evlenilmez" anlayışı yıkılmış oluyordu.

Ayrıca araştırmamız sırasında gördük ki, ilk dönem müellifler duydukları hemen hemen her rivâyeti bir tenkîde tâbî tutmaksızın eserlerine alabilmişlerdir ve bu rîvayetlerden bir kısmı sonraki dönemlerde oryantalistler tarafından İslâm'ı, Hz. Peygamber'i ve Müslümanları eleştirmek için kullanılabilmiştir. İlginç olan da şudur ki meselâ Taberî "*Târih*"ine bu tarz rivâyetleri alırken "*Tefsîr*"inde bunlara yer vermemiştir.

Biz de Taberî örneğinden yola çıkarak ilk dönem İslam Tarihi ve Tefsîr kaynaklarının içerisinde en fazla kabul gören ve meşhûr olan rîvayetleri kullanarak mü'minlerin anası Zeyneb bint Cahş'ın hayatını ve evliliklerini kaleme aldık.

Kaynakça

Ateş, Ali Osman, "Hz. Peygamber'in Zeynep Bint Cahş İle Evlenmesi Hakkındaki Bazı Rivâyet ve Görüşlerin Değerlendirilmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, İzmir, 1992, sy. VII, s. 161-180

el-Belâzurî, Ahmed b. Yahyâ b. Câbir (279/892), *Ensâbü'l*-Eşrâf, thk. Muhammed Hamidullah, I-XIII, Mısır, 1959

_____, *Fütûhu'l-Büldân*, çev. Mustafa Fayda, Ankara, 2002

Çağatay, Neşet, "Zeyneb bint Cahş", *İ.A.*, c. XIII, s. 553

Çınar, Mahmut, "Hz. Peygamber'in Zeynep Bint Cahş İle Evliliği Etrafındaki Şüpheler", *Diyanet İlmi Dergi*, Ankara, 2007, c. XLIII, sy. I, s. 31-50

Demir, Perihan, "Zeyneb bint Cahş'ın Hayatı ve Rivâyetleri Üzerine Bir İnceleme", Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003

Hamidullah, Muhammed, *İslâm Peygamberi (Hayatı ve Faaliyeti)*, I-II, Ankara, 2003

İbn Abdilberr, İbn Ömer Yûsuf b. Abdullah b. Muhammed (463/1071), *el-İstîâb fî Ma'rifeti'l*-Ashâb, thk. Ali Muhammed Becâvî, I-IV, Beyrut, 1992

İbn Hacer, Ebu'l-Fadl Ahmed b. Ali el-Askalânî (852/1448), *Kitâbu el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe*, I-VIII, Mısır, 1907

İbn İshâk, Muhammed (151/768), *Siyer*, thk. Muhammed Hamidullah, çev. Sezai Özel, İstanbul, 1988

İbn Kesîr, Ebu'l-Fida İsmail (774/1372), *Büyük İslam Tarihi (el-Bidâye ve'n-Nihâye)*, çev. Mehmet Keskin, I-XIV

_____, *Hadislerle Kur'ân-ı Kerîm'in Tefsiri*, çev. Bekir Karlığa-Bedrettin Çetiner, I-XVI, İstanbul, 1991

İbn Sa'd, Muhammed (230/844), *Kitâbu't-Tabakâti'l-Kebîr*, thk. Eugen Wittwoch, I-IX, Leiden, 1917-1940

İbnü'l-Cevzî, Ebu'l-Ferec Abdurrâhmân b. Ali b. Muhammed (597/1201), *el-Muntazam fî Târîhi'l-Mülûki ve'l-Ümem*, XIX, Beyrut, 1992

İbnü'l-Esîr, İzzeddîn Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed (630/1232), *İslâm Tarihi (el-Kâmil fi't-Târîh Tercümesi)*, çev. M. Beşir Eryarsoy, I-XII, İstanbul, 1985

_____, *Üsdü'l-Ğâbe fî Ma'rifeti's-Sahâbe*, thk.ve tlk. Ali Muhammed Muavvid-Âdil Ahmed Abdü'l-Mevcûd, I-VII, Beyrut, 1996

Kur'an Yolu (Türkçe Meal ve Tefsir), haz. Heyet, I-V, D.İ.B. Yayınları, Ankara, 2006

el-Mizzî, Cemâlüddîn Ebü'l-Haccâc Yûsuf (746/1345), *Tehzîbu'l-Kemâl fî Esmâi'r-Ricâl*, thk. Beşşâr Avvâd Ma'rûf, I-XXXV, Beyrut, 1985-1996

en-Nüveyrî, Şihâbüddîn Ahmed b. Abdülvehhâb (733/1332), *Nihâyetü'l-Ereb fî Fünûni'l-Edeb*, thk. Müfîd Kumeyha, I-XXXIII, Beyrut, 2004

er-Râzî, Fahruddîn (606/1209), *Tefsîr-i Kebîr Mefâtihu'l-Gayb*, trc. Heyet, I-XXIII, Ankara, 1994

es-Sâbûnî, Muhammed Ali, *Safvetü't-Tefâsîr*, trc. ve thrc. Sadreddin Gümüş-Nedim Yılmaz, I-VII, İstanbul, 1990

es-Suyûtî, Celâlüddîn eş-Şâfiî (911/1505), *Tarihu'l-Hulefa*, Beyrut, 1974

Şiblî, Mevlânâ Nûmânî, *Asr-ı Saadet (İslâm Tarihi)*, I-V, İstanbul, 1974

_____, *Bütün Yönleriyle Hz.Ömer ve Devlet İdaresi*, çev. Talip Yaşar, I-II, İstanbul, 1980

et-Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr (310/922), *Taberî Tefsîri*, trc. Hasan Karakaya-Kerim Aytekin, I-IX, İstanbul, 1996

_____, *Târîhu't-Taberî*, thk. Muhammed Ebu'l-Fadl İbrahim, I-XI, Kahire, 1977-1988

el-Ya'kubî, Ahmed b. Ya'kûb b. Ca'fer b. Vehb (294/897), *Târîhu'l-Ya'kubî*, I-III, Necef, 1358

ez-Zehebî, Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osman (748/1347), *Siyeru A'lâmi'n-Nubelâ*, thk. Şuayb el-Arnaûd, I-XXIII, Beyrut, 1986

Zaynab bint Jahsh and her Marriage with Prophet Muhammad

Citation **/ ©-**Barış, M.N. (2010). Zaynab bint Jahsh and her Marriage with Prophet Muhammad, *Çukurova University Journal of Faculty of Divinity 10* (2), 177-192.

Abstract- *In this article, we tried to explain one of the wifes of prophet Muhammad, Zaynab bint Jahsh's life and the marriage between the prophet Muhammad and Zaynab bint Jahsh. In this context, we discussed the importance of the marriage with Zeyd b. Harise in her life. We aimed to use most accepted ideas in early Islamic basic sources by neutral ways.*

Key words- *Prophet Muhammad, Zaynab, Marriage*